

WI WARSAW INSTITUTE

–RAPORT SPECJALNY–

21/05/2018

BALTIC PIPE **OD FAZY KONCEPCJI** **DO FAZY DECYZJI**

Jeszcze rok temu projekt Baltic Pipe stanowiący połączenie gazowe Polski ze złożami gazu na Norweskim Szelfie Kontynentalnym znany był nielicznym, a jego przygotowanie znajdowało się na wczesnym etapie, tj. w fazie koncepcji. Dziś projekt jest powszechnie znany i popierany w Polsce (według sondażu opinii publicznej przeprowadzonego w lutym 2018 r. realizację projektu popiera 90% Polaków) oraz posiada wsparcie rządów Polski i Danii. Zarezerwowana została przepustowość połączenia na 15 lat, a także rozpoczął się proces wydawania pozwoleń, od których uzależnione jest rozpoczęcie budowy nowego gazociągu.

Warto więc prześledzić, jak przez ostatnie 12 miesięcy projekt przeszedł od fazy koncepcji do fazy decyzji. Pozwoli to zobrazować znaczenie projektu dla Polski, a także wskaże na złożoność jego realizacji.

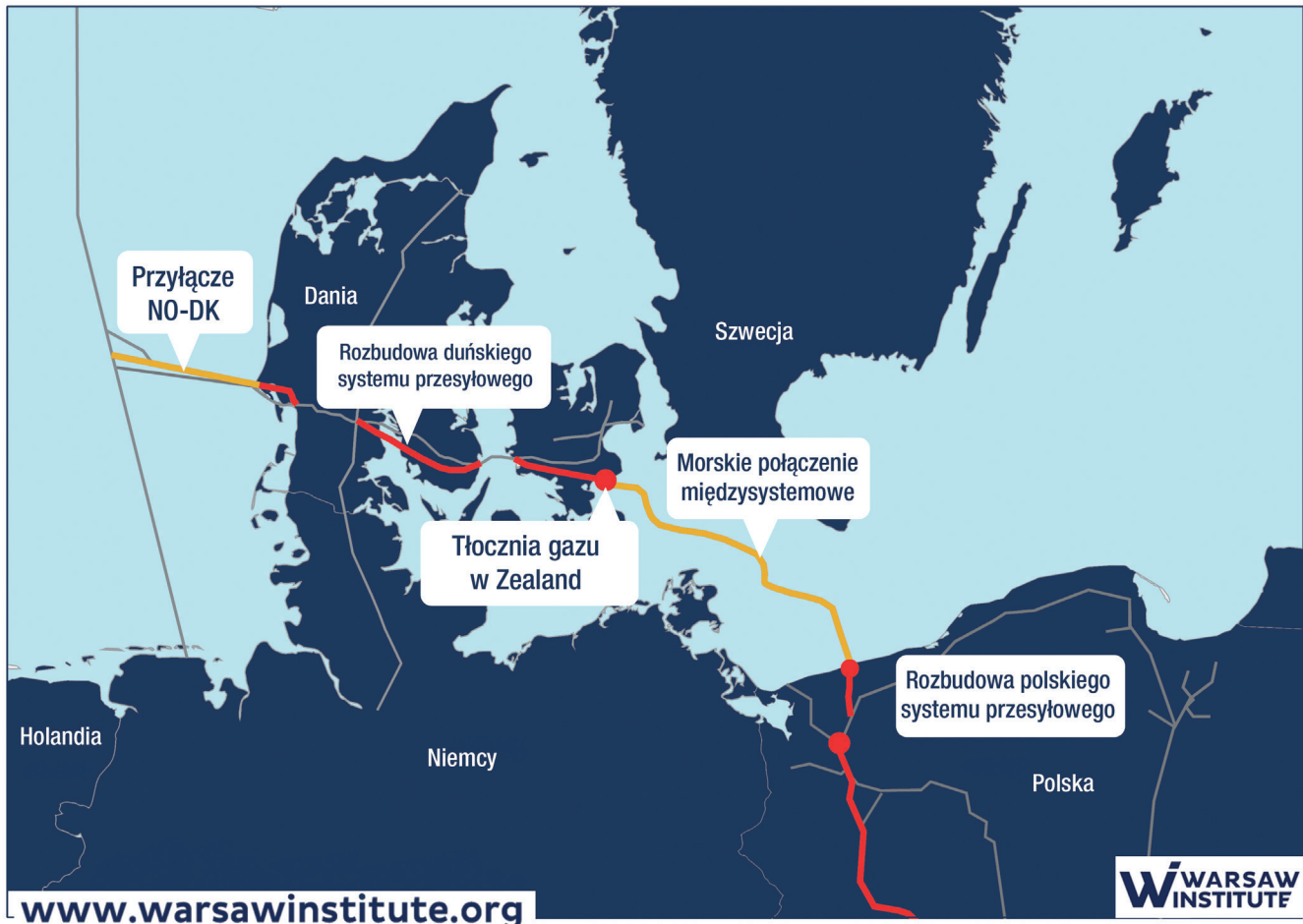
BALTIC PIPE – KLUCZ DO BEZPIECZEŃSTWA GAZOWEGO POLSKI

Projekt Baltic Pipe jest obecnie najważniejszym projektem realizowanym przez polski rząd w celu poprawy bezpieczeństwa energetycznego Polski. Prawie 30 lat po upadku systemu komunistycznego, Polska nie jest w pełni suwerenna w obszarze zaopatrzenia w gaz ziemny – około 70% dostaw tego surowca pochodzi z Rosji. Biorąc pod uwagę okoliczność, że Rosja posługuje się eksportem gazu jako narzędziem politycznym, Polscy odbiorcy gazu niejednokrotnie byli przedmiotem ograniczenia dostaw gazu, co przyczyniało się do istotnych strat kluczowych sektorów polskiej gospodarki. Gazprom wykorzystuje swoją monopolistyczną pozycję na polskim rynku gazu, kształtując jego ceny w sposób nierynkowy, a także narzucając warunki kontraktów sprzeczne z obowiązującymi

w Unii Europejskiej regulacjami. Szansa na radykalną poprawę tej sytuacji pojawi się wraz z końcem 2022 r., kiedy przestanie obowiązywać długoterminowy kontrakt na dostawę gazu zawarty pomiędzy PGNiG a Gazpromem, który przez lata uniemożliwiał dywersyfikację źródeł dostaw gazu w Polsce. W celu stworzenia możliwości zastąpienia gazu z Rosji przez gaz pochodzący od wiarygodnego partnera, polski rząd podjął się realizacji projektu Baltic Pipe.

PODSTAWOWE INFORMACJE O INWESTYCJI

Inwestycja, realizowana wspólnie przez operatorów przesyłowych Polski - OGP Gaz System S.A i Danii – Energinet.dk, umożliwi dostawy gazu z Norwegii w wysokości ok. 10 mld m³ rocznie, co stanowi ok. 60% rocznego zapotrzebowania Polski. Niewykluczony jest również dalszy przesył gazu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej.



Pięć głównych komponentów projektu Baltic Pipe.

Źródło: BALTIC PIPE – Information on the proposed activity – ESPOO Convention Art. 3.

Projekt Baltic Pipe składa się z 5 głównych komponentów:

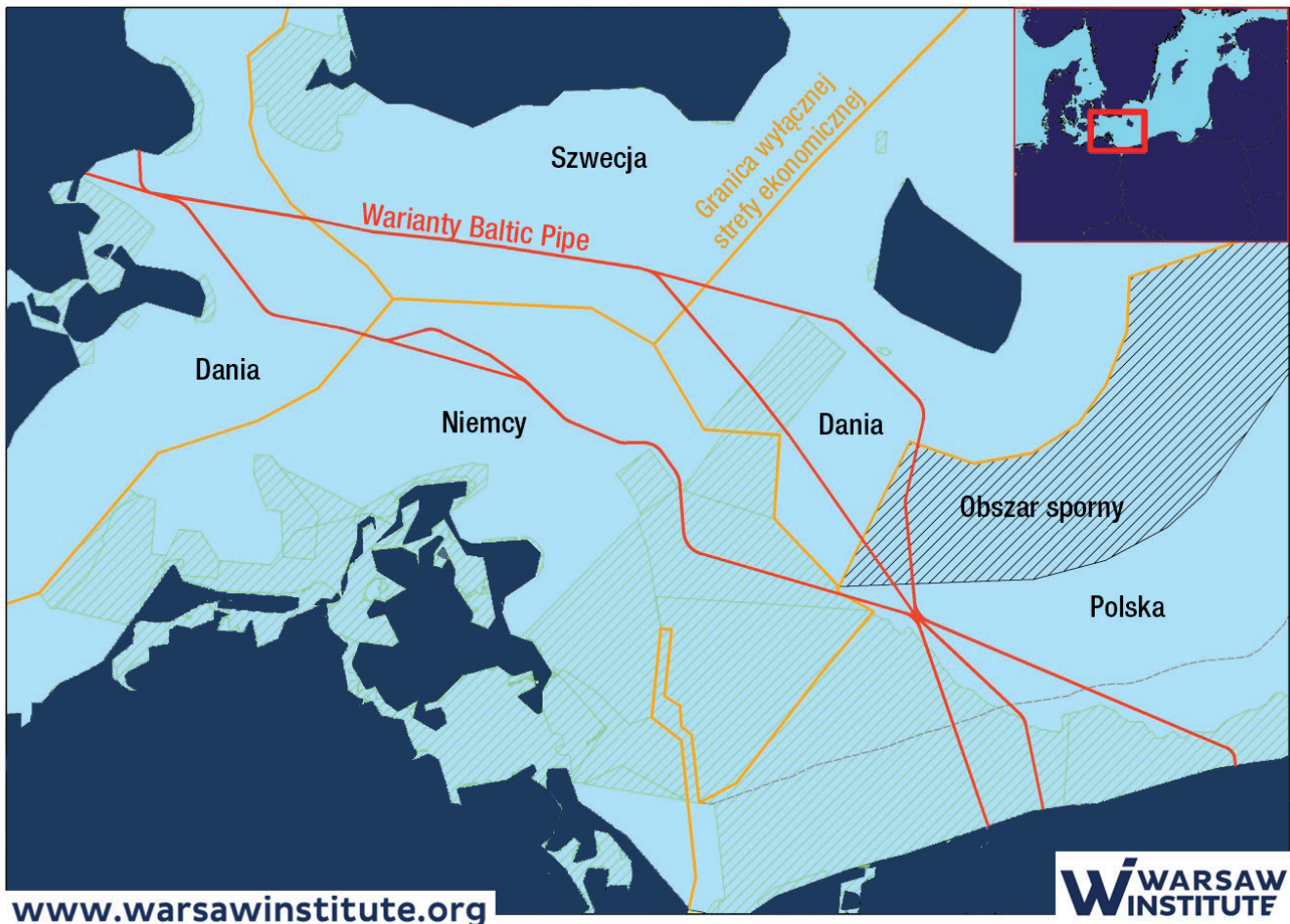
1. Gazociąg na dnie Morza Północnego pomiędzy norweskim a duńskim systemem przesyłowym gazu,
2. Rozbudowy duńskiego systemu przesyłowego,
3. Tłoczni gazu w Danii,
4. Gazociąg na dnie Morza Bałtyckiego pomiędzy duńskim a polskim systemem przesyłowym gazu (dalej: „gazociąg offshore”),
5. Rozbudowy polskiego systemu przesyłowego.

Za realizację trzech pierwszych komponentów odpowiada Energinet, natomiast Gaz-System przygotowuje gazociąg offshore oraz rozbudowę polskiego systemu przesyłowego.

Koszty budowy i eksploatacji tłoczni gazu w Danii będą współdzielone przez Gaz-System i Energinet.

Ważnym partnerem inwestorów jest Gassco - operator zintegrowanego systemu przesyłu gazu z norweskiego szelfu kontynentalnego do innych krajów europejskich.

Rozpatrywane są dwie główne trasy gazociągu offshore: północna – kolejno poprzez wody duńskie, szwedzkie, duńskie i polskie, oraz południowa – przez wody duńskie, niemieckie i polskie. Ostateczny przebieg trasy wynikać będzie z decyzji organów właściwych do prowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jednak wariant preferowany przez inwestora będzie oznaczony w raporcie środowiskowym.



Warianty trasy gazociągu Baltic Pipe.

Źródło: BALTIC PIPE – Information on the proposed activity – ESPOO Convention Art. 3.

WSPÓŁPRACA ZAINTERESOWANYCH PAŃSTW

Warunkiem sprawnej realizacji projektu Baltic Pipe jest polityczne wsparcie jego realizacji na najwyższym poziomie, w szczególności w Polsce i Danii. W czerwcu zeszłego roku premierzy obu państw podpisali memorandum dotyczące współpracy przy realizacji projektu, w którym wprost zadeklarowano wsparcie inwestorów w uzyskiwaniu pozwoleń niezbędnych do rozpoczęcia budowy gazociągu oraz dążenie do ustanowienia ram prawnych koniecznych do funkcjonowania gazociągu.

WSPÓŁPRACA INWESTORÓW

W związku ze wspólną realizacją projektu przez Gaz-System i Energinet, zachodzi

konieczność uregulowania zasad ich współpracy. W czerwcu 2017 r. podpisano umowę ramową (Framework agreement), w której ustalono zasady współpracy oraz podział odpowiedzialności podczas pierwszej fazy projektu (do uzyskania pozwolenia na budowę). Ustalono również treść istotnych postanowień kolejnej umowy – construction agreement, w tym podział kosztów realizacji inwestycji. W tym kontekście warto wskazać, że koszty projektu, które inwestorzy oszacowali na ok. 1,6 mld euro, będą podzielone pomiędzy nimi w zbliżonych proporcjach. Podpisanie drugiej z umów (Construction agreement) do końca listopada 2018 roku będzie równoznaczne z podjęciem przez inwestorów ostatecznej decyzji o realizacji projektu.

ZAGWARANTOWANIE OPŁACALNOŚCI PROJEKTU

Podpisanie umowy ramowej przez inwestorów umożliwiło rozpoczęcie procedury Open Season, której celem była weryfikacja zapotrzebowania ze strony dostawców gazu na przepustowość gazociągu. Dzięki zarezerwowaniu przez uczestników rynku wymaganego przez inwestorów poziomu przepustowości wynoszącego co najmniej 7,5 mld m³, projekt wszedł na szybką ścieżkę realizacji. Co więcej, organy regulacyjne Polski i Danii przeprowadziły tzw. test rynkowy, który wykazał ekonomiczną opłacalność przedsięwzięcia. W efekcie tych działań, w styczniu 2018 r. podpisane zostały wiążące umowy przesyłowe pomiędzy dostawcami a inwestorami na okres 15 lat (2022-2037). Ponadto, na podstawie wyników procedury Open Season, Rada Nadzorcza Energinetu zatwierdziła w marcu 2018 r. uzasadnienie biznesowe dla duńskiej części projektu Baltic Pipe w celu przedłożenia wniosku o akceptację inwestycji duńskiemu Ministrowi Energii i Klimatu.

PROCES DECYZYJNY

Niezwłocznie po podpisaniu umowy ramowej Gaz-System przystąpił do wyboru podmiotu odpowiedzialnego za proces realizacji gazociągu offshore do etapu uzyskania pozwolenia na budowę. W sierpniu 2017 r. podpisana została umowa z firmą Ramboll Danmark A/S, której zadaniem jest m.in. przeprowadzenie niezbędnych badań, przygotowanie projektu budowlanego i raportu środowiskowego oraz uzyskanie pozwoleń niezbędnych do rozpoczęcia budowy gazociągu offshore do kwietnia 2020 r. Podpisana została również umowa z australijską firmą Subsea Engineering Associates Pty Ltd, która odpowiedzialna będzie m.in. kwestie nadzorowania prac. Obie

spółki dysponują dużym doświadczeniem w zakresie realizacji podmorskich połączeń infrastrukturalnych.

Już we wrześniu 2017 r. statki zakontraktowane przez firmę Ramboll rozpoczęły rejsy w celu przeprowadzenia badań środowiskowych, geofizycznych i geotechnicznych na rozpatrywanych wariantach przebiegu gazociągu offshore na Morzu Bałtyckim. Wykonawca na podstawie doświadczeń realizacji innych gazociągów podmorskich zdecydował się przeprowadzić bardzo szeroki zakres badań, tak by uwzględnić wszystkie możliwe czynniki przy wyborze przebiegu jego trasy oraz przygotowaniu raportu środowiskowego i projektu budowlanego.

Pod koniec zeszłego roku inwestor rozpoczął proces uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla gazociągu offshore. Jednocześnie została rozpoczęta procedura oceny oddziaływania transgranicznego Baltic Pipe w trybie przewidzianym przez Konwencję z Espoo.

Ukończenie gazociągu offshore i rozbudowy polskiego systemu przesyłowego do 2022 r. jest przedmiotem działań powołanego w listopadzie 2017 r. Międzyresortowego Zespołu do spraw projektu Baltic Pipe. Zadaniem tego gremium, w skład którego wchodzi m.in. liczni ministrowie oraz organy wydające w Polsce pozwolenia niezbędne do realizacji inwestycji, jest koordynacja działań polskiej administracji i inwestora. Pozwoli ona na sprawny przebieg procesu decyzyjnego, a także ustalenie jednolitej praktyki postępowania przez organy. Przewodniczącym zespołu jest Piotr Naimski – Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej i Sekretarz Stanu w Kancelarii

Prezesa Rady Ministrów. Powołanie Zespołu świadczy o tym, że polski rząd nadaje tej inwestycji najwyższą rangę.

Działania podejmowane przez Gaz-System i jego wykonawcę przy wsparciu polskiej administracji sprawiają, że obecnie projekt jest realizowany zgodnie z harmonogramem, a konieczne pozwolenia dla gazociągu offshore będą wydane do kwietnia 2020 r.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Gaz-System jest świadomy znaczenia opinii zainteresowanych organizacji, instytucji i przedstawicieli społeczności na jak najwcześniejszym etapie przygotowania inwestycji. Dzięki takiemu podejściu możliwe będzie wzięcie pod uwagę kwestii zgłoszonych w toku konsultacji w procesie przygotowania raportów o oddziaływaniu gazociągu offshore na środowisko, co powinno zaowocować lepszą jakością tych dokumentów. W związku z tym, na początku 2018 r. w Polsce, Danii, Niemczech i Szwecji odbyły się spotkania konsultacyjne dotyczące projektu Baltic Pipe. W ramach realizacji przygotowanego planu komunikacji społecznej Gaz-System zamierza zorganizować szereg kolejnych spotkań publicznych, m.in. z organizacjami rybackimi oraz społecznościami lokalnymi żyjącymi w rejonie planowanego wejścia gazociągu offshore na ląd.

WSPARCIE KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Projekt Baltic Pipe uzyskał znaczące wsparcie ze strony Komisji Europejskiej, jeszcze na etapie koncepcyjnym. Gazociąg offshore znajduje się na liście projektów wspólnego zainteresowania UE (PCI – Project of Common Interest), co oznacza, że przyniesie on znaczne korzyści co najmniej dwóm państwom członkowskim, przyczyni się do integracji rynku i zwiększenia

konkurencyjności, zwiększy bezpieczeństwo dostaw i ograniczy emisje CO₂. Projekty PCI korzystają z szeregu udogodnień, m.in. przyspieszonych procedur wydawania pozwoleń oraz możliwości otrzymania wsparcia finansowego w ramach instrumentu „Łącząc Europę” (CEF – Connecting Europe Facility). Dzięki temu projekt Baltic Pipe już dwukrotnie uzyskał unijne dofinansowanie – 0,4 mln euro w 2015 r. na prace przygotowawcze oraz ok. 33 mln euro w 2017 r. na prace projektowe.

KWESTIE PRAWNE

Elementem niezbędnym do realizacji inwestycji w 2022 r. jest ustanowienie nowych ram prawnych, w których będzie odbywał się proces uzyskiwania decyzji niezbędnych do budowy gazociągu i jego późniejszej eksploatacji. W styczniu 2018 r. Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Przesyłowej przedłożył projekt nowelizacji specjalnej ustawy, dedykowanej przesyłowej infrastrukturze gazowej, która ustanawia szereg udogodnień w procesie inwestycyjnym. 2 maja 2018 r. projekt ustawy został przyjęty przez polski rząd i skierowany do prac w parlamencie. Dzięki projektowanej zmianie ustawa obejmie wszystkie inwestycje realizowane przez Gaz-System w ramach projektu Baltic Pipe, a także interkonektory z sąsiednimi państwami.

W 2017 r. Dania, wypełniając zobowiązania wynikające z memorandum podpisanego przez premierów Polski i Danii, znowelizowała Ustawę o dostawach gazu ziemnego. Wskutek jej przyjęcia Gaz-System będzie mógł zostać właścicielem sieci przesyłowych na terytorium Danii (zgodnie z umową zawartą pomiędzy Gaz-System i Energinet, Gaz System będzie właścicielem infrastruktury Gazociągu offshore do pierwszego tzw. „suchego spawu” na terytorium Danii).

PLANY NA 2018 ROK

Rok 2018 będzie kluczowy dla realizacji inwestycji. W tym roku powinny zakończyć się badania środowiskowe, geofizyczne i geotechniczne gazociągu offshore. Pozwolą one na przedłożenie przez Gaz-System kluczowych dokumentów niezbędnych do rozpoczęcia budowy gazociągu – raportu środowiskowego oraz projektu budowlanego.

Do końca listopada inwestorzy mają czas na podjęcie ostatecznej decyzji inwestycyjnej. Jej podjęcie będzie równoznaczne z zobowiązaniem do budowy Baltic Pipe. Od tego momentu ewentualna rezygnacja z projektu wiązać się będzie z wysokimi

karami finansowymi dla strony odstępującej.

Przedstawione powyżej działania stanowią jedynie wycinek wszystkich przedsięwzięć podejmowanych w celu ukończenia projektu Baltic Pipe do 2022 r. Stanowi on kluczowy element polityki dywersyfikacji źródeł dostaw gazu do Polski i jest priorytetem zarówno dla inwestora - spółki Gaz-System, jak i polskiego rządu. Takie podejście jest konieczne, ze względu na złożoność projektu oraz stosunkowo napięty harmonogram. Mamy nadzieję, że za rok wrócimy do czytelników z równie dobrymi informacjami na temat stanu zaawansowania tej strategicznej dla naszego kraju inwestycji.

© COPYRIGHT 2018 Fundacja Warsaw Institute

Opinie zawarte w niniejszej publikacji odzwierciedlają wyłącznie poglądy autorów.
Raport został sfinansowany wyłącznie ze środków prywatnych.



Fundacja Warsaw Institute
ul. Wilcza 9, 00-538 Warszawa, Polska
+48 22 417 63 15
office@warsawinstitute.org